

FROM SEED TO SEED

Educational films on seed production

HAVUÇ

Havuç, Apiaceae (Maydanozgiller) familyasına ve *Daucus carota* türüne aittir. Kökü için yetiştirilir. İki alt türü vardır:

- Genellikle iki yıllık olan batı havucu, *carota sativus*,
- ve genellikle tek yıllık olan doğu havucu, *carota atrorubens*.

Bazı havuç çeşitleri erken hasat edilir, bazıları ise depolama için yetiştirilir. Kökleri beyazdan siyaha kadar değişir ve sarı, turuncu, kırmızı veya mor olabilir. Çekimleri de çok çeşitlidir.

Havucun çiçek tablası, genellikle hermafrodit olan küçük çiçeklerden oluşan bir tohumcuğudur. Erkek üreme organı, dişi üreme organından önce olgunlaşır. Aynı çiçekte kendi kendine döllenme olmaz. Ancak çiçekler aynı anda açmadığından, aynı bitki üzerinde aynı tohumcuğunda veya iki tohumcuğunda kendi kendine döllenme mümkündür. Döllenme, farklı bitkilerin tohumcuğuları arasında da gerçekleşir.

Dolayısıyla havuç, esas olarak böcekler tarafından tozlanan bir bitkidir. Farklı çeşitler arasında çapraz tozlaşma riski vardır. Havuç, dünyanın birçok bölgesinde yaygın olarak bulunan ve tüm yabancı türlerde olduğu gibi genleri baskın olan yabancı havuç ile de çapraz döllenebilir. Yabancı havuç, çiçek tablasının ortasındaki küçük siyah çiçek sayesinde kolayca ayırılır.

Çapraz tozlaşmayı önlemek için, iki havuç çeşidi aralarında yaklaşık bir kilometre mesafe bırakarak yetiştirilmelidir. Eğer arada çit görevi gören doğal bir bariyer varsa bu mesafe 500 metreye düşürülebilir.

Çeşitleri ayrıca cibinliklerin dönüştürümlü olarak açılıp kapatılmasıyla veya kapalı bir cibinlik içine küçük böcek kovanları ile yerleştirilmesiyle de izole edebilirsiniz. Bu teknik için, Tohum üretiminin ABC'si bölümündeki izolasyon teknikleri modülüne bakınız.

"Doğu" havuç çeşitleri, günlerin uzun olduğu dönemlerde yetiştirildiklerinde genellikle yıllık bitki ilevi görürler. İlk yıldan itibaren tohum üretirler.

"Batı" havuçlarında ise tohum üretmek için iki yıl ihtiyaç vardır. İlk yıl köklerini ve yaprakları üretirler. Çiçeklenmeden ve ikinci yılda tohum üretmeden önce bir soğuklama dönemi, yani bir kışa gereksinim duyarlar. Erkeni havuç çeşitleri kışın depolanamayacak kadar olgunlaşmamaları için mevsiminde mümkün olduğunca geç ekilir. Aksi takdirde bir sonraki baharda tekrar büyümekte zorlanırlar.

Bölgeye bağlı olarak, kış boyunca tohumluk havuç depolamak için farklı yöntemler vardır. En kolayı tabii ki iklim koşulları elveriyorsa onları bahçede buldukları yerde bırakmaktır. Havuçları hafif donlardan korumak için bazen bir saman tabakası yeterlidir.

İklimin daha soğuk olduğu ve don riskinin yüksek olduğu bölgelerde, bitkiler kış soğuktan önce sökülmeli ve dondan uzakta depolanmalıdır.

İlk yıl çiçek açmaları elde tutulmaz çünkü bu tohumlardan elde edilen bitkiler her hasatta giderek daha da erken çiçek açma eğilimine girer. Boyun kısmı yermi, çatlak veya birkaç kökü bulunan havuçlar da tohumluk olarak saklamaktan kaçınılmalıdır. Kökler susuz bir şekilde topraklarından ayrılır ve yaprakları boynun üstünden kesilir, daha sonra açık havada kısa bir süre kurumaya bırakılırlar.

Tohumluk olarak ayrılacak havuçlar çeşide özgü özelliklere göre seçilmelidir: renk, ekil, canlılık ve depolanabilirlik. Tada göre seçim yapmak da önemlidir, çünkü aynı çeşide mensup her havuç farklı bir tada sahip olabilir. Onları tadına bakmak için havucun ucunu kesebilirsiniz. Kökler daha sonra kül ile dezenfekte edilmelidir.

Ardından seçilen kökleri dondan korunan bir kum havuzuna veya dikey olarak ahşap kutulara koymalısınız. İdeal saklama koşulları 1°C ve %90 ila %95 nemdir.

Kış boyunca, kökleri düzenli olarak kontrol etmeli ve çürümeye başlayanları çökmelisiniz. Daha sonra, sert don tehlikesi geçtikten sonra bahar başlangıcında kökler tekrar dikilir. Yeniden ekilen köklerin kurumamasına dikkat edilmelidir. Yavaş yavaş alımlar ve yoğun güneşten korunmaları gerekir.

Bazı bölgelerde, kültür havuçları yabancı havuçlarla aynı zamanda çiçek açar. Çapraz dölleme riskinden kaçınmak için çiçeklenme dönemlerini kademelendirme yönteminden yararlanabilirsiniz. Bunu akılda tutarak, kış sonunda, tohum üretimine yönelik havuç köklerini, dondan korunan, serin ve iyi aydınlatılmayan bir yerde saksılara tekrar dikebilirsiniz. Hava koşulları uygun olur olmaz da onları yerine dikmelisiniz.

İyi bir genetik çeşitliliği muhafaza etmek için en az 30 bitki yetiştirilmesi lazımdır, ideal sayı ise 50 ile 100 arasındadır. Bitkiler büyürken sıkı desteklenmelidir.

Havuç, aynı anda çiçek açmayan birkaç çeşme üretir:

- Bunlardan ilki, birincil çeşme adlanır ve ana gövdenin ucunda bulunur.
- İkincil çeşmeler, ana gövdeden gelişenlerdir.
- İkincil gövdelerden de üçüncül çeşmeler oluşur.

Bu çiçek tablaları uzun sürede olgunlaşmaları için kademeli olarak hasat edilmelidir.

En iyi tohumlar birincil çeşmelerdekiler olduğu için bunların hasat edilmesi tercih edilir.

İkincil çeşmeler ise sadece gerekli olursa hasat edilir.

İlk olgun tohumlar düz meyeye başladığında, çiçek tablaları sapın üst kısmı ile birlikte kesilir. Yere düz meyeye gelişiminde olduklarından hava kötü ise daha erken kesilebilirler. Soğuk bölgelerde, bitkiler kökleriyle birlikte Eylül ayında sökülebilir.

Her durumda, kurutma, kuru ve iyi havalandırılan bir yerde devam etmelidir.

Kurutma işlemi sırasında tohumlar yavaş yavaş olgunlaşmaya devam edecektir.

Tohumlar çeşmelerden elle çıkarılır. Ancak tohumlar dikenle kaplı olduğu için eldiven giyilir. Onları bir elek üzerine ovalarsanız, tohumların dikenleri törpülenecektir. Tohumları ayırmak için öncelikle saman tutan bir elek kullanılmalıdır. Daha sonra tohumlar, tozun geçmesine izin veren daha ince bir elekten geçirilir.

Son olarak, rüzgarda savurmanız veya kalan sapsız elle çıkarmanız gerekir.

Çeşit ve türün adının yanına sapsız tohumları aldığınız yerde da yazdığınız bir etiket hazırlayarak bunu paketin içine yerleştirmeyi ihmal etmeyin, çünkü dış kısımdaki yazı silinebilir.

Tohumları birkaç gün dondurucuda saklamak parazit larvalarını öldürecektir.

Havuç tohumları beş yıl kadar çimlenebilir. Bazı durumlarda, bu süre on yıl kadar uzatılabilir. Tohumları bir dondurucuda saklayarak saklama süresini daha da uzatmak mümkündür. Havuç tohumları bazen hasattan sonraki ilk üç ay boyunca uykuda kalır.

Dikenli bir gram tohum *Longo mai* a 800 tohum **civique forum.org**